

IMPLICITNA RELIGIJA SIMONE WEIL

N. I. Bačić

Dosta je ljudi koji su živjeli i koji žive za druge. Ipak, malo ih je i na prste bi se, čak i među svecima, mogli nabrojiti oni kojima je kao Simonei Weil srce kucalo za cijeli svijet. Ova osebujna žena još je od svog najranijeg djetinjstva maksimalno podređivala sebe da bi našla sudionništvo u svjetskoj boli, koja je po njezinu mišljenju najveća manifestacija i fundamentalni dar Božje milosti. I dok ju je tuđa bol anonimnih i neznanih često obeshrabrivala, vlastita ju je Bogu uzdizala, usadivši u nju mnogobrojne od kršćanskih kreposti. U nju — koju tolerantni židovski obiteljski krug nije religiozno indoktrinirao nego, ju je, dapače, u agnosticizmu odgojio. Nesvakidašnje je da je ova mlada Francuzica u kratkom životu, koji je trajao samo 34 godine, u punom zamahu svoje intelektualne i moralne zrelosti kao krunu svoje kršćanske kreposti u liku Krista doživjela nekoliko puta osobni kontakt s Božjom osobom i da je, polazeći sa stajališta svoje osobne implicitne religioznosti, sjajno i vrlo lucidno anticipirala današnju ideju ekumenizma — Crkvi danas sasvim normalnu, ali u vrijeme života Simone Weil gotovo svakoj Crkvi i crkvenom naučavanju toliko stranu i apsurdnu...

Simone Weil se rodila u imućnoj obitelji pariškog liječnika 3. veljače 1909. godine kao mlađa sestra brata Andrea — danas istaknutog matematičara u Americi. U liceju Duruy slušala je godinu dana filozofiju Senneova, da bi poslije toga u liceju Henry IV došla pod snažan utjecaj Alaina, sjajnog pedagoga i učitelja ondašnjih francuskih generacija. Iza toga je studirala i postala profesor na najvišoj francuskoj prosvjetnoj instituciji L'Ecole Normale Supérieure. Kao student i kao profesor bila je prožeta agnosticizmom i antireligiozna, uz to pred otvorenom perspektivom sjajne karijere i lagodnog građanskog življenja.

Međutim, Bog je u dušu Simone-djeteta usadio nerazorivu ljubav prema siromašnima, i to je glavna i najbivstvenija odlika njezina dubokog i nadasve autentičnog života. I ona je tu ljubav utjelovila! Još na prvom radnom mjestu kao profesorica filozofije u Le Puyu dijelila je nezaposlenim radnicima svoju plaću, ostavljajući sebi tek neznatan dio koji je odgovarao dnevnom prihodu nezaposlenih radnika. Utjelovljenje ljubavi prema bijednima probudila je još više kad je godine 1934. napustila profesorsku karijeru i otišla kao obična manualna radnica u tvornicu, gdje joj je svijest o bijedi i nuždi pokoravanja uništila dušu. Godine 1936. sudionica je građanskog rata u Španjolskoj, gdje se boni na strani republikanaca. Iako Židovka, pohodila je Njemačku upravo u vrijeme uspona nacizma, da bi na licu mjesta ispitala prilike i situaciju u vezi s položajem njemačkih radnika. Početkom prošlog rata po nagovoru roditelja otišla je u Ameriku, ali ni tamo nije presahla njena velika ljubav prema razbaštinjenicima. Ljubav koju je stekla među crncima u Harlemu u New Yorku dosegla je mjeru da je jedan njezin prijatelj crnac rekao: »Da je Simone ostala u New Yorku, ona bi sigurno postala crnkinja.« Rat u Evropi i osobito stradanja njezinih Francuza neodoljivo su je vukli

kući, ali nije dospjela dalje od Londona, gdje je radila na stvaranju projekta nove Francuske nakon rata. Sva nastojanja da se angažira na planu konkretnijih ratnih poduzetnosti ostala su bez uspjeha, te je srvana bolešću u sanatoriju Ashfordu nedaleko od Londona umrla 24. kolovoza 1943. godine. Ni u časovima najveće iscrpljenosti, ni pred samu smrt nije uzimala hranu koju je dobivala, nego ju je snagom volje i s punom sviješću reducirala na mjeru za koju je pretpostavljala da je identična količini koju dobivaju njezini porobljeni sugrađani u Francuskoj. Tako je njezina smrt prerasla u veličanstvenu kršćansku solidarnost s bijednima i gladnima u Francuskoj i diljem Globusa...

Može se o Simonei Weil pisati i kao o filozofu društva i socijalne reforme, kao o angažiranom štrajkašu i vodi mnogih štrajkaških pokreta, pri čemu se ne bi smjelo zanemariti ni njezine članke o proleterskoj revoluciji. Međutim, osobito u svojoj zreloj dobi, ova je osebujna Francuskinja bila obuzeta Evandjeljem i religijom i upravo na tom planu stvorila je svoja najljepša i najvrednija djela. Ta djela današnje ljude vraćaju Kristu i njegovim apostolima i, osobito danas u vrijeme totalne degradacije ljudskoga na svim razinama, ističu kao spasonosnu ideju i jedno pravilan put utjelovljenje evanđeoske ljubavi i povratak čovjeka duhovnim načelima. Pri tomu su osobito zanimljive i danas vrlo aktualne ideje Simone Weil o tzv. implicitnoj religiji, koja oduzima monopol Božje milosti onima koji često prazna srca prekoračuju crkveni prag.

Teško je sintetički prikazati misao Simone Weil, jer ona nije pisala udžbenike, niti je računala na objavljivanje svojih rukopisa, nego je živjela autentičnim životom kršćanina. Slična je Sokratu koji nije napisao ništa i koji je, kao i Simone Weil, osjećao glasove za koje je vjerovao da su porivi duše i putokazi koji kroz savjest dolaze od nadnaravnoga. I ne bi se smjelo, kao što mnogi čine, ni Sokratu, ni Simonei Weil zbog spomenutoga jednostavno pridobiti kvalifikativ bolesnoga — zato jer im je istančani duh čeznuo za Istinom i Apsolutnim u sferi transcendentnoga. I kad je u četrnaestoj godini uspoređivala sebe sa starijim bratom, čija je inteligencija bila iznad prosjeka i čije ju je mladenaštvo podsjećalo na mladenaštvo Pascala, ona kaže: »Nije mi bilo žao zbog izvanjskih uspjeha već zbog toga što se nisam mogla uopće nadati da ću ikad ući u transcendentno kraljevstvo, gdje jedino mogu ući uistinu veliki ljudi i gdje prebiva istina. A voljela sam umrijeti nego živjeti bez nje.« (S. Weil: *Duhovna biografija — zbirka eseja »Iščekivanje Boga«*, Kršćanska sadašnjost, Zagreb, 1979., str. 35).

Zbog svega toga lakše će, možda, biti u nekoliko poteza i u obliku krokija nacrtati njezin život i razmišljanja.

Sve negdje do 1935. godine, dakle do 26. godine svoga života, Simone Weil se uopće nije bavila problemima religije, Boga, transcendentnoga. Bavila se tada konkretnom socijalnom problematikom ljudskoga ovomezaljskog življenja i mislila je da je pitanje Božje egzistencije za čovjeka nerješiv problem, i da na zemlji ima toliko problema (među kojima su za nju najakutniji bili socijalni), čije rješenje uopće ne zavisi o

rješenju Boga. I takav njezin stav ne potvrđuje nam samo ona, nego i njezina nešto starija kolegica s Normale, istaknuta francuska književnica i filozof Simone de Beauvoir, koja se u svojim uspomenu sjeća svoga prvog susreta sa Simoneom Weil baš u vrijeme kada je dalekom Kinom harala neobuzdana glad. Simone de Beauvoir nam govori o gorkim suzama u očima Simone Weil, koje su ju začudile i u kojima je kao nikad prije i nikad poslije osjetila srce koje kuca za cio svijet. I kad se Simone de Beauvoir — kojoj su ovozemaljski konkretni ljudski problemi, među koje je spadala i glad, bili zasjenjeni metafizičkim pitanjima smisla i ljudske sudbine — začudila tim suzama zbog gladnih u dalekom svijetu, Simone Weil joj je kratko i resko odgovorila: »Vidi se da nikad niste bili gladni!«

Međutim, iako Boga kao problem nije postavljala, niti je na njega mislila, ne znajući čak ni za Evanđelje, Simone Weil je već u to vrijeme zapravo od svojega najranijega djetinjstva, živjela po utjelovljenim riječima Krista. Slike iz njezina života podsjećaju nas na parabole kojima se Krist služio u prenošenju vječnih istina.

Još kao curica od pet-šest godina kad je čula za trpljenje onih na fronti i njihovih obitelji u vrijeme prvog svjetskog rata nije htjela pojesti niti jedan bonbon, niti kocku šećera, kako bi tu svoju »uštedevinu« mogla poslati njima. Ta njezina urođena sućut, koja je karakterizirala i cijeli njezin kasniji život, očitovala se u duhu siromaštva, koji je bio njezina glavna karakteristika. Taj duh je ona utjelovila u svom svakidašnjem životu — i to ne iz pukog snobizma — i bez straha pred zgražanjem svoje građanske sredine i njezinih malograđanskih manira, ona se i svojom vanjštinom, svojim načinom odijevanja, svojom prehranom poistovjećivala s najbjeđnijima. A u tomu i jest njezina ljubav naspram bližnjemu, koju je ona, ne znajući za Evanđelje, imenovala riječju pravедnost, kao što je imenuje i Evanđelje. Osjećala je, poput kršćanina, da ljubav prema bližnjemu i pomoć koju mu trebamo ukazati kad je u nevolji ne znači po Kristovim riječima degradirati njegovo dostojanstvo i ubiti u njemu čovjeka! Osjećala je također koliko je na području duhovnoga dobra učinkovita želja i bila je sigurna da kad netko od Oca traži kruha, neće dobiti kamen. Motreći divan gorski krajolik koji joj se nametnuo, razbila je u svojoj 16-oj godini sentimentalne nemire mladenaštva i učvrstila u sebi krepost kršćanske čistoće, a nezaobilazna dužnost prihvaćanja Božje volje nametnula joj se kad ju je susrela izloženu u obliku »amor fati« (ljubav prema sudbini) kod rimskog stoika Marka Aurelija.

Iz svega toga nameće nam se zaključak, o kojemu govori i Simone Weil, da je ova žena bila apriorna kršćanka i da je duh kršćanstva u implicitnom obliku nosila u sebi kroz cijeli život još od svojega rođenja. Posjedovala ga je, iako joj nije bio ekspliciran u svojoj zaokruženoj zgotovljenosti ni kroz odgoj, ni kroz crkvene dogme, i stoga nije nerazumljivo što ju je Bog svojom milošću obdario na poseban način koji za nas predstavlja čudo.

Počelo je godine 1935. kad je fizički i duševno iscrpljena od tvorničkog rada došla radi oporavka s roditeljima u Portugal. Tvornica ju je prije

toga isrpila, ne toliko zbog vlastitih njezinih poteškoća koje je u njoj proživljela, nego više zbog nesreće drugih radnika u kojima je tvornička traka uništila svako dostojanstvo i srozala ih na dno ljudskoga. »Tamo sam — kaže Simone Weil — zauvijek primila žig ropstva, sličan onome što su ga Rimljani usijanim željezom utiskivali na čelo najprezrenijim svojim robovima. Otada sam na sebe uvijek gledala kao na roba.« (Simone Weil: *Duhovna autobiografija*, nav. izdanje, str. 37.)

U Portugalu je još uvijek pod pečatom tvorničog ropstva došla jednu večer sama u jedno pitoreskno seoce na obali mora na dan njegova sveca-zaštitnika. I dok su žene ribara pjevajući vršile ophod barkama ispunjenim svijećama, Simone je osjetila da je kršćanstvo religija radosti u pravom smislu, da mali ljudi bez te religije ne mogu i da je među tim ljudima i ona. Osjetila je tada u kršćanstvu poziv svoje duše, poziv koji je po njezinu dubokom uvjerenju došao od nadnaravnoga.

Godine 1937. s roditeljima je putovala po Italiji. Tada još nije bila dublje dirnuta religijom i osjećala je još snažne utjecaje kroz odgoj indoktriniranog agnosticizma. Obilazila je radničke četvrti mnogih gradova kroz koje je prošla, a u crkvama je tragala za uživanjem u klasičnim umjetninama starih likovnih majstora. Čudo se, međutim, dogodilo u Asizu, u divnoj kapeli Santa Maria degli Angeli, u kojoj je sv. Franjo — svetac i filozof proletarije — često molio za svog ovozemaljskog života. Simone je bila sama i, sjećajući se toga poslije, ona kaže: »... tu me je nešto jače od mene prisililo prvi put u mom životu da kleknem.«

Godine 1938. u Solemesu je provela uskrсне dane i, usprkos jakoj glavobolji, našla je čistu i savršenu radost u nečuvenoj ljepoti pjevanja i riječi. Od tada ju je zauvijek obuzela snažna misao na Kristovu muku. »Ondje je bio neki mladi engleski katolik, kod kojega sam prvi put doživjela nadnaravnu snagu sakramenta, zahvaljujući uistinu andeoskom ozarenju kojim je bio obasjan poslije pričesti. U tom slučajnom susretu — ja naime radije kažem slučaj nego Providnost — on je za mene bio pravi glasnik. Naime, upoznao me je s onim engleskim pjesnicima 17. stoljeća koji se nazivaju metafizičkim pjesnicima. Čitajući ih poslije, otkrila sam pjesmu koja nosi naslov *Ljubav* i koju sam vam čitala u prijevodu koji, na žalost, nije dovoljno uspio. Naučila sam je napamet.« Nastavljajući dalje u tom svom pismu svome prijatelju ocu Parrinu, ona kaže: »Kao što sam vam pisala, upravo je za vrijeme tog recitiranja (pjesme *Ljubav* — N. I. B.) sišao sam Krist i obuzeo me.«

U žarkom zanosu recitiranja, koje je, zapravo, bilo vruća i iskrena molitva, Simone Weil je osjetila plamen Božje ljubavi, koji ju nije napustio više nikada. »Uostalom, u tom nenadanom Kristovu zahvatu u moj život ni osjetila, ni mašta nisu imali nikakva udjela; samo sam kroz patnju osjetila prisutnost ljubavi koja je slična onoj koja se čita u osmijehu ljubljenoga lica.«

Tako se Bog javio biću koje je od svoga djetinjstva vršilo volju njegovu, i ne spominjući ime njegovo, ponajčešće čak i ne misleći na njega. No usprkos tom svom duhovnom napredovanju i sve većem žaru kojim je kršćanstvo opsjedalo njezino srce, Simone Weil se nije molila. Prvi put

je molitvu *Oče naš* izmolila na grčkom jeziku ljeti 1941. godine, i odtada je tu molitvu molila svako jutro kao svoju jedinu i nezaobilaznu vjersku dužnost. Evo kako ona u svojoj *Duhovnoj autobiografiji* opisuje svoje izvanredne doživljaje kod molitve *Oče naš*: »Moja misao je već nakon prvih riječi napuštala tijelo i bila prenesena na neko mjesto izvan prostora gdje nema ni perspektive ni motrišta. Prostor se otvara. Njegova beskrajnost, što je redovito zamjećujemo, zamijenjena je beskrajem na drugu ili ponekad na treću potenciju. U isto vrijeme taj beskraj beskraja skroz je bio ispunjen tišinom, tišinom koju možemo iskustveno osjetiti, iskustvenije nego neki zvuk. Zvukovi, ako ih ima, dopirali su do mene tek pošto su prošli kroz tu tišinu.«

»Ponekad također, za vrijeme toga moljenja ili u drugim trenucima, Krist je osobno prisutan, ali ta je prisutnost beskrajno zbiljskija, dirljivija, jasnija i punija ljubavi nego prvi put kad me je obuzeo.«

Tako je Simone Weil svoje zrele godine provela u zajedništvu s Bogom, koji joj se na osobit i nadnaravan način javljao u vrijeme njezina moljenja. Nama je koji nismo obdareni tom milošću zaista teško sve to shvatiti. Teško je proniknuti u ljudsku dušu, jer kao što stari Heraklit reče, ona tako dubok Logos ima i sve što uopće možemo znati o ljudskim doživljajima naših bližnjih to je tek blijeda kopija, paslika — zapravo — stvarnosti njihova duševnog života. Teško je to shvatiti čak i onda kad nam stanja svoje duše opisuju ljudi s posebnim i izuzetnim talentom za pisanje, kao što je Simone Weil.

Pa ipak, usprkos svemu tome, usprkos tim svojim dubokim vjerskim doživljajima, Simone Weil je umrla nekrštena i crkveni prag je rijetko i vrlo teško prekoračivala. Zašto?

Odgovor na to pitanje daje nam ona sama, a nalazi ga u dva osnovna i za nju vrlo krupna i ozbiljna razloga. Prvi je bio *društveni aspekt Crkve* i gajenje u Crkvi *kolektivnog osjećanja*, a drugi *poštenje njezina intelektualnog stava koji se nije mogao pomiriti s pukim prihvaćanjem crkvenih dogmi bez argumenata svijesti i bez razumijevanja*.

Budući da Crkva na osobit način gaji domoljublje, pod kojim Simone Weil podrazumijeva osjećaje prema zemaljskoj domovini, ona po njezinu mišljenju miješa sotonsku ideju s Kristovim duhom. Pri tome se Simone Weil prisjeća onoga što o kraljevstvima ovoga svijeta stoji u Evanđelju po Luki: »I povede ga dajući na visoko, pokaza mu odjednom sva kraljevstva zemlje i reče mu: »Tebi ću dati svu ovu vlast i slavu njihovu, jer meni je dana, i kome hoću, dajem je. Ako se, dakle, pokloniš preda mnom, sve je tvoje.« Isus mu odgovori: »Klanjaj se Gospodinu, Bogu svome, i njemu jedinome služiti!«

Taj je društveni aspekt, uvjerenja je Simone Weil, činitelj koji Crkvu izvodi iz skrovitosti Božje i upućuje ju po stazama Kneza ovoga svijeta, a u tom kontekstu, prema njezinu mišljenju, valja shvatiti i križarske ratove i inkviziciju i niz promašaja iz dalje i bliže crkvene povijesti.

No osim toga, Crkva stvara svoju sredinu koja apsorbira svakoga tko u nju dođe, a Simone Weil je individualist i takva je željela i ostati. U

pismu ocu Parrinu ona piše: »Osjećam da je nužno da budem sama, da je određeno da budem strankinja i u progonstvu s obzirom na bilo koju ljudsku sredinu bez iznimke.« I nastavlja: »Ova razmatranja tiču se ovoga svijeta i izgledaju bijedna ako se ima u vidu nadnaravna značajka sakramenta. Ali ja se upravo bojim da u meni ne dođe do nečiste mješavine nadnaravnoga i zla.«

I zaista, nije jedina Simone Weil koja je to osjetila, tu potrebu skrovitosti da bi se duže uspela do Boga. Kolektivnost često smeta skrušenosti, ona može dovesti do transa, ona može jedinku ponijeti, ali to je trans društvenog, a ne vjerskog karaktera. Čujmo, konačno, što Isus reče; govoreći o molitvi u skrovitosti: »Tako i kad molite, ne budite kao licemjeri. Vele moliti stojeći u signagogama i na raskršćima ulica da se pokažu ljudima. Zaista, kažem vam, primili su svoju plaću. Ti, naprotiv, kad moliš, uđi u svoju sobu, zatvori vrata i pomoli se svome Ocu, koji je u skrovitosti. I Otac tvoj, koji vidi u skrovitosti, uzvratit će ti.« Zar niste ponekad, dok ste u punoj crkvi pokušali skrušeno moliti, osjetili kako oči prisutnih puze po vama?!

Međutim — ne valja ove Kristove riječi shvatiti doslovno. »Kad moliš, uđi u svoju sobu...« — ne misli tim riječima Krist tjerati iz crkve, nego opomenuti na potrebu prave skrušenosti u molitvi. Drugim riječima, ma gdje da si, radi Boga se moli, a ne radi prisutnih! A to što je Simoneu Weil kolektivnost vjernika u Crkvi smetala u molitvi posljedica je njezine velike i hipertrofirane gregarne sklonosti, o kojoj ona u pismu ocu Parrinu i sama govori: »Ja sam po naravi pretjerano prijemljiva, do krajnosti podložna utjecaju, osobito u kolektivnim stvarima. Kad bi se ovaj čas preda mnom našlo dvadesetak mladih Nijemaca koji u zobru pjevaju nacističke pjesme, smjestila bi jedan dio moje duše postao nacistički.«

U traganju za razlozima zbog kojih Simone Weil nikad nije postala i činjenični dio Katoličke crkve, kojoj je inače duhovno pripala, možda ćemo najboljim smjerom krenuti, sjetimo li se njezine intelektualne poštenosti. Naime, Crkva se temelji na dogmatiziranim riječima Krista, što je vrijedilo bar za Crkvu njezina vremena. A poznato je da svaku dogmu, jednako ideološko-političku kao i crkveno-religioznu, ne mogu svi podjednako prihvatiti, ne tražeći za nju argumente svijesti i podlošku razuma. »Dogma je — kaže Simone Weil — predmet razmatranja triju strogo individualnih sposobnosti: ljubavi, vjere i razuma. Stoga se pojedinac gotovo od samoga početka nevoljko osjeća u kršćanstvu, a tu ne-lagodnost čuti osobito razum.« Koliko samo potresa u srcima onih čija bi duša htjela Bogu, ali joj se isprijedio razum sukobljen s dogmom. Razum ima svoju logiku, koja je — na žalost! — prečesto daleko od srca, i tko isključivo razumom kroči, taj sigurno ne kroči uvijek stazama Kristove ljubavi! U prisutnosti Boga ljudski razum često zataji. Ta, gdje je on — a to je vrlo dobro zapazila i Simone Weil — kad se Bog duši približi u vrhuncu doživljaja ljepote umjetničkog djela, ili kad srce duboko dirnuto osjeti misterij i Apsolutno na rastanku, u zadnjim časovima?! Valja ovdje spomenuti i činjenicu da se čovjek u svakodnevnom životu susreće s mnoštvom stvari i pojava koje su neshvatljive njegovu

razumu, a ipak u sve njih vjeruje i ni za jednu od njih ne traži posebnu racionalnu argumentaciju kao uvjet da ih prihvati. Zar je ljudskom razumu shvatljiva pojava života? Pa ipak, da život postoji — u to čovjek ni malo ne sumnja, kao što također ne sumnja ni u postojanje isto tako razumu neshvatljiva univerzuma. Mnoge će stvari i njihova bit ljudskom razumu zauvijek ostati nejasne, jer nadilaze granice čovjekove spoznaje, dok čovjek za mnoge stvari iskustveno zna, budući da su mu one prezentne kroz iskustvo, preko njegovih osjetila. Međutim, činjenicu da Bog postoji čovjek samim razumom teško može dokučiti, jer se ta činjenica ljudskoj empiriji ne javlja poput drugih stvari. Drugim riječima, valja imati na umu distinkciju između vjere i znanja, kao i činjenicu da je znanje stvar argumentacije i razuma, zbog čega se i po čemu se upravo vjera od znanosti razlikuje. A Simone Weil se u pitanjima naučavanja Crkve često obazirala na razum i vrlo strogo je poimala intelektualno poštenje. I tako... »Odričući se dogme, svojevrsna me stidljivost sprečavala da zalazim u crkve, gdje sam ipak voljela biti« — kaže ona u svojoj *Duhovnoj autobiografiji*.

Napokon, po mišljenju Simone Weil kršćanstvo treba da bude *načelno*, a ne činjenično; zato je ona i držala opravdanim da načelno, a ne činjenično pripada Katoličkoj Crkvi. U svojoj *Duhovnoj autobiografiji* spominje ona mnoštvo stvari koje su izvan kršćanstva, a koje su, ipak, i te kako lijepe i vrijedne jer ih je Bog stvorio. Poslušajmo je! »Toliko je stvari izvan njega (kršćanstva — N. I. B.), toliko stvari koje ja ljubim i koje ne mogu napustiti, toliko stvari koje Bog ljubi, jer inače ne bi postojale: čitavo golemo trajanje minulih stoljeća, osim dvadeset posljednjih; sve zemlje u kojima stanuju obojene rase; sav svjetovni život u zemljama bijele rase; a u povijesti tih zemalja sve predaje koje su optužene kao hereze, na primjer manihejska i albigenška predaja; sve ono što je proisteklo od renesanse, vrlo često u degradiranom obliku, a što ipak nije sasvim bez vrijednosti.« (Simone Weil: *Duhovna autobiografija*, spomenuto izdanje; str. 44.)

I tako je iz svih tih razloga ova zaista rijetka autentična žena ostala zauvijek na pragu Crkve, iako je znala, kao što i sama kaže, i duboko osjećala da joj je srce zauvijek sjedinjeno s Presvetim Sakramentom izloženim na oltaru Crkve. Ostala je na tom pragu zauvijek, jer ju je Bog pozvao k sebi prije nego ju je preko toga praga preveo. Simone je umrla u svojoj 35-oj godini 1943. godine. A ona je čekala da je Bog preko crkvenog praga prevede, uvjeren da u tom smjeru ne smije ništa sama činiti, niti jednog, jedincatog koraka, bez onoga njezina unutarnjeg poziva, koji je u svom srcu osjećala kao glas i poziv Boga. Čekala je, osjećajući da bi izdala Istinu, kad bi svojevrijedno napustila točku na kojoj se nalazila od rođenja, a u kojoj je bilo stjecište gdje se kršćanstvo isprepliće sa svim onim što ono nije. Autentični poziv opće ljubavi i skrušena usamljenost u kojoj je sjeta obilježila njezinu osjećajnost kao poseban znak Božje milosti odvojili su Simonu Weil od činjenične Crkve i utvrdili temelje njezina načelnog vjerovanja. Nije li i Krist rekao — poziva se na njegove riječi ona — ne tamo gdje ih je stotina, ili pedeset, nego tamo gdje su dva, ili tri okupljna radi mene, tamo sam i ja kao treći u prisnosti kršćanskog prijateljstva. Svemu tome, dodaje Simone Weil još i

ovo: »Krist je dao neka obećanja Crkvi, ali nijedno od tih obećanja nema snagu ovih riječi: 'Otac vaš koji je u tajnosti'.« Božja riječ čuje se u tajnosti. Onaj koji nije čuo te riječi nema doticaja s Istinom, pa prihvaćao sve dogme što ih naučava Crkva.

I premda Crkva ima pravo da bude čuvarica dogme, premda je možda s pravom kaznila Luthera, ona ipak zloupotrebljava — misli Simone Weil — vlast, kad prisiljava ljubav i razum da prihvate njezin jezik, a ta zloupotreba vlasti nije od Boga, nego proizlazi iz prirodne težnje svakog kolektiva.

Gledajući s jednog u užem smislu psihologijskog aspekta, kod Simone Weil je vrlo očito izražen razvitak njezine osobnosti u vidu nedostatka njezina vlastitoga Ja. U vezi s tim su kod nje učestale ideje o poslušnosti koje ona u svojim djelima otvoreno izražava, iako je kao manualna radnica u tvornici u odnosu na poslušnu bila vrlo buntovna, uočivši vrlo dobro da se kod radnika u industrijskom poretku *ljudsko* svelo na puku poslušnost prema naredbodavcima, tvorničkoj traci i strojevima. Prava revolucija na kojoj bi se temeljila stvarna društvena reforma po mišljenju Simone Weil jest upravo tehnička revolucija, u kojoj bi se nadrasla poslušnost i u kojoj bi se, ili kroz koju bi se, razotudjenje čovjeka zasnivalo na njegovoj emancipaciji od strojeva. Na tom planu se sastojala glavna preokupacija ove žene kao istaknutog socijalnog tribuna Francuske tridesetih godina ovoga stoljeća, kao i oštrica njezine nemilosrdne kritike marksizma i svih drugih revolucionarnih socijalnih reforma.

Pa ipak, kad su u pitanju religiozni problemi transcendentnoga, Simone Weil je bila neodlučna i svoje je opredjeljenje zasnivala isključivo na vlastitim porivima duše, koje je tumačila i razumjela kao glasove nadnaravnoga. Govoreći o pojmu poziva i realizacije cilja života, ona kaže u svojoj *Duhovnoj autobiografiji*: »Kriterij djelovanja što ga nameće poziv vidjela sam u porivu koji se i u svojoj biti i u svojim očitovanjima razlikuje od poriva koji proizlaze iz osjećanosti ili razuma, i ne slijediti takav poriv kad se on pojavi, pa i kada nam nalaže nemoguće, smatrala sam najvećom nesrećom. Upravo sam tako poimala poslušnost, a to sam poimanje stavila na kušnju kad sam ušla u tvornicu i ondje ostala, makar sam se našla u onoj snažnoj i postojanoj boli o kojoj sam vam nedavno govorila. Uvijek mi se činilo da je najljepši onaj život u kojemu je sve određeno, bilo stjecajem okolnosti, bilo tim porivima, te u kojemu nema mjesta nikakvom izboru« (potcrtao N. I. B.).

Iz tih razloga neodlučnosti Simone Weil se nije krstila, čak ni onda kad je duboko u sebi osjetila glas Boga i jedinstvo sa Sakramentom. Govoreći o tom u svom pismu ocu Parrinu, ona ističe da bi se sa sigurnošću da dobro čini mogla krstiti jedino kroz poslušnost prema Bogu i poticajima dobivenim od njega. Jer, žaljenje zbog čina može se izbjeći samo onda, ako je čin rezultat poslušnosti, kojemu jedinom — vjeruje Simone Weil — vrijeme ne može ništa. U tom pismu priznaje: »Da je moje vječno spasenje položeno preda mnom na ovom stolu i da treba samo pružiti ruku da ga uzmem, ja ne bih pružila ruku sve dok ne bih bila uvjerenjena da mi je to naloženo. Jer, ja ne želim ništa drugo osim posvemašnje poslušnosti, to jest poslušnosti koja ide sve do križa.«

Istu nesposobnost da donese odluku pokazala je i u času svoje evakuacije iz Francuske i Evrope pred okupacijom Nijemaca u proljeće 1942. godine. Odluka da ne odlazi iz Francuske bila bi znak očitovanja njezine vlastite volje, a njezina je želja bila da izgubi ne samo svoju volju, nego i čitavo svoje biće. I za odlazak je osjetila unutarnje glasove. U pismu ocu Parrinu u povodu svojega odlaska piše: »Čini mi se da mi nešto kaže da otputujem. Budući da sam posve sigurna da se ne radi o pukoj osjetljivosti, prepuštam se tom porivu.« Otišla je, vjerujući da je taj odlazak vodi u luku spasa, koju je ona poistovjetila s križem.

SIMONE WEILS IMPLIZITE RELIGION

Zusammenfassung

In diesem Aufsatz erläutert der Autor zunächst soziale und humane Aspekte im Denken von Simone Weil. Dann analysiert er ihre religiöse Affinität und die gesellschaftlichen Umstände in denen sie sich befunden hat. Anschliessend meint der Autor: Gott hat in die Seele Simone Weils kraftvolle Liebe zu den Armen und den Benachteiligten eigegossen und dieser Tatbestand ist zur grundlegenden und wesentlichen Auszeichnung ihres geistigen und überaus authentischen Lebens geworden.

In der weiteren Untersuchung der religiösen Dimension bei Simone Weil deckt der Autor einige Antinomien ihres geistigreligiösen Lebens auf. Sie ist eine praktische Christin und dennoch tritt sie nicht in die Kirche als deren Mitglied ein. Obwohl sie ein Leben nach dem Evangelium führte und im Inneren eine intensive religiöse Erfahrung durchmachte, liess sie sich, aus rational-emotionalen Gründen, nicht taufen.